

„Oamenii se definesc după felul cum se pierd”

Pr. conf. dr. Costachi GRIGORAȘ

„Și pe când mergeau ei, El a intrat într-un sat, iar o femeie, cu numele Marta, L-a primit în casa ei. Și avea o soră ce se numea Maria, care, așezându-se la picioarele Domnului, asculta cuvântul Lui.

Iar Marta se silea cu multă slujire și, apropiindu-se, a zis: Doamne, au nu socotești că sora mea m-a lăsat singură să slujesc? Spune-i deci să-mi ajute.

Și răspunzând, Domnul i-a zis: Marto, Marto, te îngrijești și pentru multe te silești. Dar un lucru trebuie: căci Maria partea cea bună și-a ales, care nu se va lua de la ea.”

(Luca 10, 38-42)

În Sfânta Evanghelie după Luca, la finele capitolului 10, apare această însemnare privind vizita Mântuitorului în casa Martei. Ea urmează aceluși lung episod ce privește pe aproapele, succesiunea celor două nefiind întâmplătoare.

În legătură și cu alte pasaje din Sfânta Evanghelie, în principal cu cel din cap. 11, 28 (Luca), pasajul de mai sus este de natură să deschidă spre reflecție, pentru fiecare creștin în parte, una dintre marile probleme (poate cea mai importantă) ale condiției umane: echilibrul între acțiune și contemplație în spiritul dragostei creștine.

Sentința de la finele pasajului (căci Maria *partea cea bună* și-a ales, ce nu se va lua de la ea) lămurește, în fond, raportul între cele două părți ale răspunsului dat de Mântuitorul învățătorului de lege, răspuns ce este cheia pasajului ce-l precede pe acesta. Anume:

„Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată *inima* ta și din tot *sufletul* tău și din toată *puterea* ta și din tot *cugetul* tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuți”. Deci, să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău, pe de o parte și pe aproapele tău, pe de altă parte. Legătura (nu raportul!) între cele două părți este lămurită de Mântuitorul Însuși atunci când spune că: orice veți face unuia ca aceștia, Mie îmi veți face; iubind pe aproapele tău, îl slujești deci pe Dumnezeu Însuși, dar iubindu-l nu oricum, ci întru Domnul. Iubirea pentru aproapele nostru în care nu-L vedem pe Mântuitorul Însuși nu ne înalță la cer. În același timp, iubirea pentru Domnul Dumnezeuul nostru ce nu ia chipul faptei întru aproapele nu este de fapt iubire de Dumnezeu. Aceasta este legătura ce o lămurește pe larg Mântuitorul în altă parte.

Dar raportul celor două părți? Acesta este lăsat nouă pentru a ni-l lămuri, în pendulările noastre între concret și abstract, între acțiune și contemplație. Mântuitorul nu este prea tranșant în sentința finală cum ar părea. Cheia unei vieți, pecetea ei personală este de fapt legată de modul în care ea își lămurește acest raport. Oamenii *se definesc*, într-adevăr, după felul cum se pierd: în acțiune sau în contemplație.

Detaliile pasajului analizat sunt de o mare finețe lăsând loc pentru interpretări. Să le luăm pe rând:

„iar o femeie, cu numele Marta, l-a primit în casa ei”

Iată că prima dintre cele două femei este pomenită Marta, și nu oricum, ci ca proprietară a casei („în casa ei”). În ochii oamenilor, ai Sfântului Evanghelist în particular, cea care avea statutul de conducător de gospodărie era Marta. Poate și din cauza vârstei, dar despre aceasta nu se spune nimic. Oricum ar fi, un spirit practic ca al Martei face ca ea să fie declarată de semenii ca persoana care contează în deciziile civice, indiferent de raportul de vârstă cu ceilalți frați. Ea are casa în grijă și ea singură ia decizia de a-L primi pe Mântuitorul în casa ei. Era desigur o femeie de ispravă, căci nu numai că Îl primește (însoțit de apostoli sau nu?), dar „se silea cu multă slujire”. Vroia deci să-L cinstească, la modul omenesc vorbind, cu multă slujire, printr-un ospăț poate, și prin toate semnele ospitalității orientale. Aceasta o făcea convinsă fiindcă în fața ei se află Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Mărturisește aceasta în convorbirea cu Mântuitorul ce se îndreapta spre casa lor, mai târziu, pentru a-L învia pe fratele lor, Lazăr.

Spirit concret, practic, răspunde la modul firesc asigurării date de Mântuitorul: „Fratele tău va învia”. Anume: „Știu că va învia la înviere, în ziua cea de apoi”. Acest răspuns nu este, cum ar părea, o manifestare a unei resemnări și plecări în fața voii lui Dumnezeu, ci, oarecum, o formă de reproș ce întărește zisa cu care-L întâmpină pe Mântuitorul: „Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit”. Înainte de a-i judeca reacțiile, să ne deslușim cât de mare și cât de dezinteresată îi era credința? Când Mântuitorul, ce-i vedea sufletul liniar, îi spune cuvintele cu mare adâncime de sens: „și oricine trăiește și crede în Mine nu va muri în veac”, întrebând-o „Crezi tu aceasta?”, ea dă un răspuns fără echivoc: Da, Doamne. Eu am crezut că Tu ești Hristosul „Fiul lui Dumnezeu care a venit în lume”. Întrebarea era la prezent (Crezi tu aceasta?), răspunsul este la prezent-trecut. Întâmplător oare? Nicidecum. Când spune „Da, Doamne” manifestă credința ei actuală în vorbele și în mesajul Mântuitorului. Aducă „Eu am crezut” cu aerul, vădit, că, dacă nu ar fi fost dezamăgită de Mântuitorul ce l-a lăsat pe Lazăr să moară, convingerea ei ar fi fost deplină și în acel moment. De fapt, ceva din încrederea pe care l-o acordase altădată se frânsese. Nu spera într-o minune pentru a-l aduce la viață pe Lazăr. Că este așa se vede și din secvența în care se ridică piatra de pe mormânt. Atunci, cu același simț al concretului, Marta zice: „Doamne, deja miroase, că este a patra zi”. Cu alte cuvinte, e prea târziu pentru a mai face ceva pentru el, chiar Tu, Învățătorule, nu-l mai poți învia.

Spiritul ei practic, intuiția ei, îi spune însă că intervenția Lui pentru fratele ei poate fi determinată de sora ei, Maria. Faptul că altă dată, în pasajul de care ne ocupăm, Maria stătuse la picioarele Mântuitorului și-l asculta cuvintele, dobândind

bunăvoința Lui, face ca Marta să alerge la ea „zicându-i în taină: Învățătorul este aici și te cheamă”.

De ce „în taină”? Și de ce îi spune că o chemase când de fapt nu o chemase? Este puțin calcul aici, este un mod de *captatio benevolentia*. Maria, cu tot sufletul ei frumos și dezinteresat, este trimisă pentru a-L determina pe Mântuitorul să facă pentru ele ceea ce răspunsul ei echivoc și acrit era departe de a-L determina să o facă. Din nou, simțul ei practic îi spunea aceasta.

Marta, alături de fratele mai mare al fiului risipitor întru-chipează o mare parte a omenirii, întru-chipează acel spirit concret, deschis spre cele de sus, relației cu Dumnezeu, doar în măsura în care mesajul de sus își găsește ecou prin împlinirile concrete ce, din punctul lui de vedere, îl materializează.

Multa ei slujire se datora respectului pentru forța de acțiune ce o întrevedea în Mântuitorul. Oamenilor din stirpea ei le impune forța. Nu dragostea este cea care-i ține lângă Casa Domnului. Se smintesc ușor, dar rămân credincioși la modul în care a rămas Marta.

„– Da, Doamne. Eu am crezut.”

Sunt oare în întregime responsabili aceștia pentru felul în care înțeleg relația cu Dumnezeu? Mai exact, întrebarea firească este: nu pot sau nu vor să urce spre o altă treaptă a relației cu Dumnezeu?

Se pare că unii nu pot și, în momente de adevăr, își recunosc neputința lor alături de virtutea celor ce reușesc să o facă. Eco-ul cuvintelor Mântuitorului ajuns cu siguranță la bucătăria acelor Marte care, cu dragoste, se silesc cu multă slujire, fericind pe Mariile ce au inimă, suflet, putere (voință) și cuget pentru a-L iubi pe Dumnezeu, uitând de toate în prezența Lui. Ele iubesc pe Dumnezeu prin aproapele pe care-l slujesc. Dar Marta din Sfintele Evanghelii nu se poate opri să facă un gest în care recunoaștem ranchiuna vulpii ce nu ajunge la struguri. Mierea și lumina din cuvintele Mântuitorului nu-i spun ei prea multe, dar de ce să le guste Maria? Abilă, nu-i zice direct să vină să o ajute. Îi spune Mântuitorului să o facă, ocazie cu care își scoate la iveală multa ei osteneală de una singură pentru slujire. Scopul intervenției ei nu era, de fapt, acela de a fi ajutată de cineva (sigur își închipuia o Marie ridicată de la picioarele Mântuitorului, unde trăia momente de extaz nu era de prea mare folos în treburile casnice).

În tabloul învăluit de lumina dulce a dragostei în care Maria asculta cuvintele Mântuitorului, așezată fiind la picioarele Lui, intervenția Martei este nepotrivită. Îndrăznește parcă chiar să pună la îndoială dreapta socoteală a Mântuitorului Însuși în ce privește rostul celor două femei. Îi reproșează faptul că nu o trimite pe Maria de lângă El.

Răspunsul este extraordinar. În prima parte („Marto, Marto, te îngrijești și pentru multe te silești”) i se dă Cezarului ce-i a Cezarului. Într-adevăr, cele ale vieții cer și grijă și silință pentru ele și pe acestea Marta le are din plin. Apoi însă urmează sentința ce este, se pare, voit trunchiată: „Dar un lucru trebuie: căci Maria partea cea bună și-a ales-o, care nu se va lua de la ea”.

Acest „dar” ce implică un lucru ce trebuie să facă cumpănă dreaptă cu multă grijă și multă silință, Martei, este lăsat în aer. În locul său, după o lungă eludare, apare o ultimă parte a unui discurs: căci Marta...

Oare Mântuitorul nu a spus care este acel lucru sau Sfântul Evanghelist nu l-a înregistrat? Duhul Sfânt, Duhul adevărului, le-a adus aminte, după promisiunea făcută de Mântuitorul, asupra celor ce le-a vorbit apostolilor și ucenicilor Săi. Se pare că nu a spus decât atât cât a fost înregistrat în Sfânta Evanghelie. În marea Lui iubire de oameni, Mântuitorul a judecat-o cu judecată pe Marta, a așezat-o pe Maria, fără echivoc, în categoria celor ce și-au ales partea cea bună, ferindu-se însă a o așeza pe Marta în categoria celor ce și-au ales partea opusă. Între cele două, se află distanța între spiritul masculin și cel feminin al universului. Marte lumii se află pe acest drum pendulând spre un pol sau altul după cum le va fi fiind structura sufletească și voința de bine întru Domnul. Pentru cele ce-și dau seama că aparțin unei categorii umane pe care Mântuitorul a judecat-o cu îngăduință, drumul spre Mariile, cu care au și lingvistic, prin nume și, genetic, prin părinții comuni, este deschis.

Marie adevărată, în sensul de mai sus, este doar Maica Domnului, pe care o evocă pasajul din cap. 11: „O femeie din mulțime, ridicând glasul, I-a zis: „Fericit este pântecul care Te-a purtat și fericiți sunt sânii pe care i-ai supt”.

Iar El a zis: „Așa este”, dar fericiți sunt și cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc.

Ea este fericită că a găsit *lucrul acela ce-i trebuie*, pe care Mântuitorul l-a lăsat, nu numai să-l găsim, dar și să-i simțim mai întâi nevoia, apoi să-l intuim, să-l dorim și, în fine, să ostenim pentru a-l avea; echilibrul între acțiune și contemplație, dreapta cumpănă a acestor două componente. Asupra acestei balanțe se opresc îndelung în convorbirile lor Sfinții Părinți. Ei o numesc „dreapta socoteală”, simțul măsurii pe care doar relația benefică cu Dumnezeu, realizată prin rugăciune, îl poate da. Rugăciunea împletită cu rucodelia, cu slujirea bolnavilor, cu copierea textelor sfinte a fost linia de conduită a părinților ortodocși. Fenomene de isterie colectivă în mănăstiri (mai ales de maici), cum au fost în Biserica Catolică, au fost absente în Biserica Ortodoxă.

Nu întâmplător cele două atitudini sunt întruchipate de două personaje feminine. Pentru femei, raportul între slujire și contemplație ține de condiția lor.

În marea Lui iubire de oameni, gândindu-Se desigur și la Maica Lui, Mântuitorul S-a aplecat și asupra acestei condiții. Nu i-a lăsat femeii doar rolul de slujitoare. A înnobilat-o cu aspirația și cu puterea de a atinge culmi ale relației cu Dumnezeu.

Apoi, cele două Biserici apostolice, cea catolică și cea ortodoxă, sunt dominate de spiritul de acțiune, cea catolică, și de spiritul de contemplație, cea ortodoxă. În consecință, una, prin denumire, apasă pe cantitate, voindu-se universală și acționând cu orice mijloace spre aceasta, în timp ce cealaltă apasă pe calitatea de a păstra dreapta credință. Pentru a deveni universală, se cere mai ales acțiune, pentru a rămâne în dreapta credință se cere rugăciune, contemplație.

Semnificativ este faptul că cei doi uriași ai Sfintei Scripturi, Sfântul Apostol Petru și Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, ce și-au pus pecetea personalității și activității lor asupra acelor două Biserici, sunt întruchipări ale spiritului activ și a celui contemplativ, unul „pierzându-se” în activitatea sa misionară, celălalt în

contemplație pe pieptul Mântuitorului, la piciorul Crucii pe Golgota sau în extazul Apocalipsei. Chemarea lor la apostolat a făcut-o Mântuitorul după pescuirea minunată ce l-a copleșit pe Simon Petru mai ales (aceiași trei apostoli, Petru, Iacov și Ioan, au fost martori ai momentului când Mântuitorul poruncește celor ascunse ale pământului și tot ei au fost martori ai apoteozei Mântuitorului de pe muntele Ghetsimani). O dată chemați întru apostolat, reacția celor doi este diferită, conformă cu structura psihică a fiecăruia. Simon se îndoiește mai întâi, deși Mântuitorul tocmai încetase a învăța mulțimile din corabia lui. Aruncă mrejele pentru a nu-L contrazice pe Cel pe care-L numește totuși „Învățătorule”, și nu pentru că prezenta și vorbele Acestuia i-ar fi inspirat credința că pentru El orice este cu putință. Spaima ce l-a cuprins în fața miracolului, desigur frica de a nu se scufunda, îl face să-și recunoască condiția de om păcătos, nevrednic întru totul de cele ce se petreceau cu el, lângă el. Ceilalți doi apostoli trăiesc și ei spaima, dar tac. Tăcerea este răspunsul lor și pe muntele Taborului la Schimbarea la Față, în timp ce Petru cuvântează și acolo ceva. „Căci nu știa ce să spună”, zice Sfântul Evanghelist Marcu, „neștiind ce spune”, zice Sfântul Evanghelist Luca. Și alte episoade din Sfânta Evanghelie arată firea pragmatică a Sfântului Apostol Petru: El este cel ce scoate sabia și taie urechea lui Malhus (Mântuitorul Însuși poruncise să se ia săbii ca și cum ar fi îndemnat prin aceasta la folosirea lor. Nimeni dintre cei prezenți la clipa cumplită a prinderii Sale afară de Petru n-a simțit imboldul de a folosi violența. Prezența Mântuitorului era pentru ceilalți întru-chiparea Păcii. Ei trecuseră la un prim examen la care Petru cade. Curând mai pierde unul lepădându-se de trei ori de Cel ce-i promisese că-l va face pescar de oameni și Care și face aceasta). Apoi, la plata dărilor, cel ce este trimis pentru a lua banul din gura peștelui este același Petru. Cel ce-L îndeamnă pe Mântuitorul să alunge ceasul cel greu al patimilor Sale este tot Petru și pentru aceasta primește poate cel mai greu cuvânt ce a ieșit vreodată din gura Mântuitorului pentru vreun apostol al Său. Adâncă în înțelesuri este scena relatată de Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan la finele sfinteii sale Evanghelii. Este vorba tot de o pescuire minunată: Cel a cărui inimă Îl recunoaște pe Mântuitorul și a cărui gură spune „Domnul este!”, nu este Petru, ci același ucenic pe care-l iubea Iisus. Curioasă este întrebarea adresată de Mântuitorul lui Petru: „Simone, fiul lui Iona, Mă iubești tu *mai mult decât aceștia?*” urmată de alte două întrebări identice: „Simone, fiul lui Iona, Mă iubești?”. Este cunoscută interpretarea acestei întreite întrebări către Petru prin care acesta este silit să-și îndrepte prin asigurare de iubire întreita sa lepădare. Fin psiholog, Sfântul Evanghelist notează că, a treia oară, *Petru s-a întristat*. S-a întristat „că i-a zis a treia oară”. Acolo unde apare întrebarea există motivația ei prin lipsa de certitudine, prin nevoia de certitudine, deci. Ar fi trebuit să se întristeze pentru simplul fapt că El este întrebat, în timp ce ceilalți sunt în afară de îndoiala ce naște întrebarea.

Dar, de ce atunci „mai mult decât aceștia?” și nu „tot atât cât aceștia?”. Pentru că, pe undeva, Marta-Petru se silea de multe ori cu multă slujire sugerând prin aceasta un plus de iubire pentru Mântuitorul în comparație cu ceilalți apostoli. Este, se pare, o usturătoare dojană în acest „mai mult decât aceștia?”. Fire cinstită, Petru i-a simțit ascuțișul și a răspuns: „Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc”, și nu

„Da, Te iubesc”. Ba chiar, ultima oară zice: „Doamne, Tu știi toate. Tu știi că te iubesc”. Vrea să zică *Tu știi și totuși* mă întreb. Înțeleg că Te-am dezamăgit. Dar acest „Tu știi *toate*” (și nu *tot*) este atât de profund omenesc și atât de dureros scos de spiritul Martei ce se află în El și în fiecare dintre noi. Căci Tu, Mântuitorule, știi toate neputințele firii noastre, înfrângerile și elanurile noastre spre înalt. Știi că Te iubesc așa cum poate iubi un om cu firea Sfântului Apostol Petru. Mult sau puțin, este în orice caz cu toată sinceritatea unei structuri impetuoase. În aceeași scenă de la Marea Tiberiadei, Mântuitorul își prefigurează felul în care va muri, „cu ce fel de moarte va preaslăvi pe Dumnezeu”, zice Sfântul Evanghelist și apoi îi zice: „urmează Mie”.

De prisos să întrebăm: unde? Teribila Sfânta Evanghelie a Sfântului Evanghelist Ioan este încheiată în fond cu acest „urmează Mie” adresat lui Petru, *numai lui*. Din nou, de ce numai lui? Pentru că ceilalți, Sfântul Apostol Ioan vine după Mântuitorul *fără să fie neapărat îndemnat*. Îl duce legătura de iubire ce nu s-a frânt. Îndemnul de a urma Mântuitorului este o nouă dojană subtilă. De-a lungul veacurilor, pentru toate Martele, răsună în răstimpuri îndemnul final din Sfânta Evanghelie după Ioan: „Urmează Mie”, nu te opri și, mai ales, nu te uita înapoi. Este dureros să vezi că, în al doisprezecelea ceas, după întreita întrebare dojenitoare, după îndemnul „urmează Mie”, omul Petru mai are ochi pentru înapoi: „Dar, *întorcându-se*, Petru a văzut venind după el pe ucenicul pe care-L iubea Iisus”. Și nu-i este destul. Cutează să întrebe: „Doamne, dar acesta (ce va face)?”. Nu simțiți oare și aici aburul de nimicnicie omenească din întrebarea Martei: „Doamne, au nu socotești că sora mea m-a lăsat singură să slujesc? Spune-i deci să-mi ajute”.

Când *în față* ai pe Mântuitorul sculat din morți, mai ai ochi pentru cel ce vine *din spate*? Această întrebare vine pentru a se împărtăși și din aceeași lumină ce ajunge la toți căci este fără margini și fără sfârșit. Ca nu cumva să ia acesta ce nu are cel din față ține să se asigure întrebând pe Mântuitorul de rosturile lui.

Răspunsul Mântuitorului este și aici extraordinar. Prin el se dă verdictul în problema Martei și Mariei. Textul eliptic de la finele pericopei evanghelice care conține răspunsul Mântuitorului dat Martei se completează aici prin răspunsul dat lui Petru. Să le punem în paralelism:

„Și răspunzând, Domnul i-a zis: Marto, Marto, te îngrijești și pentru multe te silești. Dar un lucru trebuie: căci Maria partea cea bună și-a ales, care nu se va lua de la ea”.

„Zis-a Iisus lui: Dacă voiesc ca acesta să rămână până voi veni, ce ai tu? Tu urmează Mie”.

Deci, Domnul *voiește ca acesta* (Ioan), și o dată cu el toate Mariile lumii, să rămână până va veni, adică până la Parusie. Unde să rămână? Desigur acolo unde se afla când Mântuitorul poartă această extraordinară convorbire cu Petru, adică *în urma lui Petru, pe urmele Mântuitorului*, din voia Lui.

Mântuitorul este avangarda lumii pe drumul mântuirii, iar ceata Mariilor este avangarda, legată prin legătura nestinsă a iubirii de Capul Bisericii, Care este Hristos. Împreună conduc ceata celor mulți ce văd și înainte, dar se uită cu pizmă înapoi ca nu cumva să fie depășiți. Martele lumii ce nu-și pot vedea de drum fără

a fi în răstimpuri îmbiați „urmează Mie!”, „paște oile Mele!”, „paște mielușei Mei!”, sau întrebați „Mă iubești mai mult decât aceștia?”, sau dojeniți atunci când îndrăznesc să ceară socoteală Mântuitorului pentru rânduielele lumii. „Dacă voiesc... ce ai tu?”. Ce ar face dacă ar fi ultimii, dacă s-ar putea închipui în ceata celor ce vin la urmă? Ar trebui să fie fericiți, căci Mântuitorul asigură că aceștia partea cea bună și-au ales. Ei bine, nici o Martă adevărată nu dorește să fie Marie. Se socotește superioară, chit că o mărturisește sau nu. Pentru orice Marie, smerenia legată de condiția ei pământească și de cea de după moarte o face să fie mereu îndatorată Martelor ce le asigură, prin multa lor nevoie, cele necesare vieții, lăsându-le bucuria contemplației neatinsă. În ochii lumii, Marta va fi mereu stăpâna casei, cea care rânduiește totul, cea vrednică de respect. Maria este vrednică de ceva mai mult: de dragoste. Într-o pericopă evanghelică legată de învierea lui Lazăr se arată un lucru semnificativ (Ioan 11, 31): „*Iar iudeii care erau cu ea în casă și o mângâiau, văzând pe Maria că s-a sculat degrabă și a ieșit afară, au mers după ea, socotind că a plecat la mormânt, ca să plângă acolo*”. Iar mai încolo (v. 33): „Deci Iisus, când a văzut-o plângând și *pe iudeii care veniseră cu ea plângând și ei, a suspinat cu duhul și S-a tulburat întru Sine*”.

Iată că, la durere, oamenii își arată marea lor dragoste pentru Maria, prețuirea și respectul lor. Lângă orice Marie plângând pentru păcatele lumii se vor afla, cât vor fi veacurile, cete de oameni ce vor veni cu ea, plângând și ei. La capătul convoiului vieții nu sunt numai cu Mântuitorul ce le știe dragostea fără să întrebe și deci știe că-L urmează fără să le mai îndemne la aceasta.

Omenirea, în curgerea ei istorică către sfârșit, este prinsă, de la venirea Mântuitorului încoace, între cer și lutul îndumnezeit, între Capul Bisericii și ceata celor ce și-au ales partea cea bună ce nu se va lua de la ei. Acești ultimi vor fi cei dintâi la capătul drumului. Aceasta este luminoasa compensație a condiției lor omenești precoce.

Martele nu le vor lua această parte bună, nu vor și nu pot, iar Mântuitorul, care *voiește ca ele să rămână*, nici atât. Nu vor și nu pot, dar cârtesc și cer socoteală chiar cerului. Li se pare că și firmiturile ce le rămân de la masa lumii sunt prea mult. De aceea, ele, bogatele, vor intra greu în împărăția lui Dumnezeu. Sfântul Apostol Petru a urmat lui Hristos și a murit proslăvind pe Dumnezeu. Tradiția îi atribuie cheile raiului. Tristă condiție, dacă ne gândim bine. Este o Martă care a reușit să parcurgă drumul urmării lui Hristos până la capăt. În noua condiție continuă să rămână chivernisitor al bogățiilor, a celor cerești de data aceasta. Este mult, desigur, dar de câtă bucurie duhovnicească va fi lipsit pentru aceasta! De-a dreapta și de-a stânga Mântuitorului, bucurându-se de slava Lui vor fi stând, dacă nu chiar cei doi frați ce au cerut-o din dragoste multă, în orice caz alți neștiuți de noi nevoitori întru Domnul, ce pentru această lume au stat la urmă, rămânând acolo din voia Domnului până la venirea Lui.

Rezumat

